

Kvarteret Almens gamla trähus räddades från rivning 1944 som en följd av att Carlstads-Gillet grundades.

Landshövdingegården är en av de platser som har förärats en minnesskylt.

FAKTA

Carlstads-Gillet

En grupp äldre herrar grundade Carlstads-Gillet det sista krigsåret, 1944. Man började bli oroliga för att det gamla Karlstad skulle försvinna. Staden ville riva det gamla kvarteret Almen, som klarade sig från den stora branden 1865, för att bygga en polisstation. Gillet blev tongivande i striden om kvarteret Almen och bidrog till att trähusen står kvar än i dag. Sedan dess har man burit en tung roll även när andra hus har stått inför rivningshot. Med jämna mellanrum sätter man också upp skyltar vid platser och på byggnader som man anser är viktiga. Gillet förfogar över 20 000 gamla bilder, som man tillsammans med Värmlandsarkiv försöker digitalisera och identifiera. Dessutom ger man sitt stöd, i bland även ekonomisk, till skrifter som man tycker är viktiga. Den senaste skriften släpptes alldeles i dagarna, Klarabor minns av Christer Mellroth, Allan Thörnevik och Peter Kleve.

Erik Hellberg och Monica Elgh är engagerade i Carlstads-Gillet som föddes för att värna om det gamla Karlstad.

FOTO: MATS ZETTERBERG

70-årsfirande Carlstads-Gillet fortsätter värna gamla Karlstad

När Carlstads-Gillet föddes 1944 var det för att rädda det då rivningshotade kvarteret Almen. Det lyckades och i 70 år har man nu fortsatt i samma anda med att på olika sätt värna om det genuina Karlstad.

Har du gått runt i Karlstad och sett att det sitter skyltar på en del historiskt värdefulla platser? Det är Carlstads-Gillet's förtjänst och ett av deras sätt att sprida kunskapen om stadens historia.

Numera håller Carlstads-Gillet till i Gamla Wermlandsbankens ståtliga lokaler vid Stora torget. Där träffar vi två av dagens mer aktiva medlemmar som kan vägleda oss i gillet's dåtid och nutid.

MONICA ELGH är sedan 2010 gillet's genom tiderna första kvinnliga äldreman, motsvarande dess ordförande. Hon blev invald i gillet 2004. Hon är själv inte född i Karlstad men gifte in sig i en familj som också var engagerade i Carlstads-Gillet.

Erik Hellberg är skrivare i gillet sedan 2013, vilket kan jämföras med en sekreterare. Han blev invald år 2000 och är en infödd Karl-

stadsbo.

Det är nämligen så att hos Carlstads-Gillet kan man inte bara bli medlem genom att betala in medlemsavgiften. Det är en liten process där man först måste bli föreslagen och senare invald på ett av deras två gillen varje år.

GEMENSAMT FÖR Monica Elgh och Erik Hellberg är att de har ett stort intresse för staden och dess utveckling, vilket också står som kriterium för den som ska väljas in.

– Att vi är intresserade av Karlstads historia är ett genomgående drag i gillet, säger Erik Hellberg.

– Om du går genom staden är det ju väldigt mycket av det gamla Karlstad som har försvunnit. Jag kom med för att jag inte vill att det som är kvar också ska försvinna, säger Monica Elgh.

HON FORTSÄTTER med att berätta varför Carlstads-Gillet kom till 1944:

– En grupp äldre herrar samlades på Stadshotellet det sista krigsåret som började bli oroliga för att det gamla Karlstad skulle försvinna. Det låg i tiden då i hela landet att riva gamla trähus för att ge plats åt nytt. I Karlstad ville man ge sig på

det gamla kvarteret Almen, som klarade sig från den stora branden 1865, för att bygga en polisstation. Därför grundades Carlstads-Gillet.

GILLET BLEV tongivande i striden om kvarteret Almen och bidrog till att trähusen står kvar än i dag. Nu sker nya förändringar i samma kvarter när Älvpromenaden skapas och kvarteret ska öppnas upp för att kunna utnyttja det bättre. Det tycker Carlstads-Gillet är bra.

– Vi var inbjudna till stadshuset för att ge synpunkter till förslagen och tycker det är en positiv utveckling av kvarteret, säger Monica Elgh.

– Man pratar ju om att göra ett fisketorg i kvarteret. Det tycker jag låter bra, säger Erik Hellberg.

KVARTERET ALMEN är inte det enda av det gamla Karlstad som gillet har drivit hårt för att bevara. Den gamla Vågmästarbostaden stod exempelvis inför rivningshot när kvarteret Vågmästaren skulle byggas. Även det är i dag räddat.

Från början hade Carlstads-Gillet ett 40-tal medlemmar men ökade ganska snabbt. I dag är ungefär 400 medlemmar invalda, men medelåldern är ganska hög.

– Vi är intresserade av att få in

yngre medlemmar, säger Monica Elgh.

I MÅNGA ÅR var man också ett gille enbart för män. Men i början av 2000-talet ändrades stadgarna och 2002 blev Ann-Marget Cohén den första kvinnan att väljas in. I dag är ett 30-tal kvinnor invalda.

Att vara en tung opinionsbildare är inte det enda Carlstads-Gillet gör för att sprida kunskap och värna om det gamla Karlstad. Runt om i staden har man med jämna mellanrum satt upp skyltar vid platser och på byggnader som man anser är viktiga. Skyltarna innehåller fakta och historik om varför de är så värdefulla.

DEN FÖRSTA sattes upp 1985 vid Häkteberget och en senaste sattes i höstas vid Kasernhöjden. Snart är ett 40-tal skyltar utplacerade.

– Tidigare skedde de enbart på initiativ av oss. Numera ingår vi i en skyltgrupp som leds av Karlstads kommun, säger Erik Hellberg.

Under sina 70 år har Carlstads-Gillet lyckats samla på sig 20 000 gamla bilder över Karlstad, som har skänkts till dem av medlemmar eller på andra sätt. Därför samarbetar deras fotogrupp med

Värmlandsarkiv med att digitalisera och identifiera bilderna. Tanken är att det sedan ska bli tillgängligt på webben.

DESSUTOM GER man sitt stöd, i bland även ekonomisk, till skrifter som man tycker är viktiga. En del är skrivna av medlemmar, andra inte. Den första kom ut 1945. Tidigare i år kom nummer 42, Smörgåsnissan. Minnen från Stadskällaren av Gunhild Hernström. Den senaste skriften släpptes alldeles i dagarna, Klarabor minns av Christer Mellroth, Allan Thörnevik och Peter Kleve.

– Vi har också ett samarbete med Karlstads Hembygdsförening och Karlstad Lever i en framtidsgrupp. Där håller vi kontakt när vi tycker det behövs, säger Monica Elgh.

I ÅR FIRAR Carlstads-Gillet alltså 70 år, något som märktes med lite extra evenemang under vårgillet. Men det här jubileet har man medvetet valt att tona ner.

– Vi har ju snart ett ännu viktigare jubileum. 70 år är stort men 75 år är ju lite extra, säger Monica Elgh.

MATS ZETTERBERG